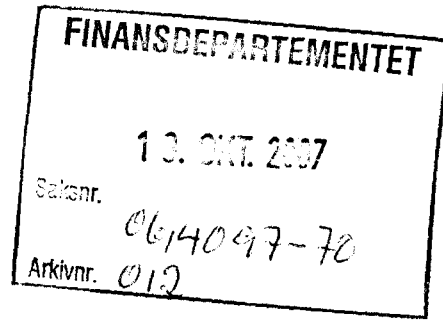

VBF

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Oslo, 17. oktober 07

NOU 2007: 8 En vurdering av særavgiftene

På vegne av Vin – og brennevinleverandørenes forening (VBF) oversendes høringsuttalelse til NOU 2007: 8 En vurdering av særavgiftene.

Med vennlig hilsen
Vin – og brennevinleverandørenes forening

Ingunn Jordheim
Generalsekretær

1. Alkoholavgiftene

Vin – og brennevinleverandørenes forening (VBF) vil innledningsvis understreke det faktum at de norske avgiftene på vin og brennevin i dag er betydelig høyere enn det som er tilfellet i alle våre naboland. Konsekvensen av norske avgifter er synlig i form av grensehandel, smugling og annen uregistrert omsetning av alkohol. En illustrasjon på dette er at den norske grensehandelen bare med Systembolaget økte med 5 % i 2006 og fortsetter å øke også i 2007 (pr. august over 4 %). Grensehandelen med vin, bare i Sverige, nådde med dette 6,2 mill. liter som er det nest høyeste nivå noensinne og som utgjør mer enn 10 % av Vinmonopolets omsetning.

Etter at utvalget la frem sin innstilling, har den svenske regjeringen foreslått å harmonisere avgiftene på øl og vin. Dette medfører at avgiften på vin vil bli redusert med nærmere 50 svenske øre pr. flaske, mens avgiften på øl vil bli økt med rundt 60 svenske øre pr. halvliter. Endringene vil etter planen tre i kraft fra første januar 2008 (Kilde: Regeringens proposition 2007/08:1, Kap. 5.7.1). Når avgiften på vin reduseres ytterligere neste år, er det all grunn til å tro at grensehandelen med polvarer vil fortsette å øke også i 2008 og årene fremover.

Alkoholpolitikken i Norge bør ikke utformes slik at grensehandling blir normalisert.

VBF mener at det er Vinmonopolet som primært skal ta økningen i alkoholforbruket, fordi vi har en salgsmodell som krever at vin og brennevin skal kjøpes gjennom monopol og i kontrollerte former. Siden avgiftsreduksjonene på brennevin i 2002 og 2003, for å bekjempe en omfattende grensehandel og smugling, har grensehandelen med brennevin falt hvert år, til fordel for lovlig handel ved Vinmonopolet. Brennevin som grensehandelsvare (Sverige) økte ikke ifjor, men Vinmonopolet opplevde en økning på 3,4 %. Dette viser at avgiftsreduksjoner har god effekt på uregistrert omsetning.

VBF mener at forslaget fra flertallet i utvalget om å øke alkoholavgiftene med 10 % (kap 10.3.1) er et dramatisk skritt i feil retning, og vi vil på det sterkeste advare mot at dette blir gjennomført. Foreningen stiller spørsmål ved de vurderinger som ligger til grunn for flertallets anbefaling. VBF mener at disse bærer preg av å være basert på et selektivt utvalg av fakta som ensidig støtter et forslag om å øke alkoholavgiftene. VBF mener på denne bakgrunn at utvalgets anbefalinger bør betraktes som alkoholpolitiske innspill og ikke en faglig basert anbefaling. VBF viser her til at fire av utvalgets medlemmer uttrykte uenighet i utvalgets konklusjoner i denne saken.

Ensidig fokus på skadevirkninger

I utvalgets vurderinger (kap.9.3.1) blir det konkludert med at *"Nye beregninger av de samfunnsøkonomiske kostnadene ved alkoholbruk (Gjelsvik 2004) indikerer at disse er høyere enn provenyet fra alkoholavgiftene"*. Dette blir igjen lagt til grunn av utvalgets flertall for å foreslå en økning i alkoholavgiftene.

VBF registrerer at "Utredningen av samfunnmessige kostnader relatert til alkohol", som ble utarbeidet av Roar Gjelsvik på vegne av Sosial – og helsedirektoratet, bare fokuserer på kostnader knyttet til misbruk av alkohol. Inntekter for samfunnet fra alkohol i form av positive helseeffekter, produksjon og handel er verken behandlet av Gjelsvik eller diskutert nærmere av utvalget. At et flertall i utvalget kan konkludere med at dagens alkoholavgifter er for lave, uten tilsvarende å vurdere samfunnets inntekter fra alkohol, styrker inntrykket av et selektivt arbeid hvor man kun har lagt vekt på argumentene som støtter en avgiftsøkning.

VBF

Foreningen er også undrende til utvalgets vektlegging av rapporten fra Gjelsvik og viser til at Gjelsvik ovenfor media understreket følgende: "Rapporten var kun ment som en forstudie og det er ikke mulig å trekke kontante slutninger av den" og videre at "Hovedpoenget med rapporten har vært å diskutere usikkerhetsmomentene rundt disse estimatene. Å se hva som påvirker tallene og peke på hvilke områder vi trenger mer forskning og bedre tall." ¹.

Rapporten og bruken av tallstørrelsen fra denne ble også kritisert av andre forskere da den ble lagt frem i 2004. En av disse var helseøkonom og seniorforsker Erik Nord, ved Nasjonalt folkehelseinstitutt, som påpekte at rapporten hadde "så mange forbehold at det er uforsvarlig å bruke" og sa videre at "Det er advart mot tallenes begrensninger allerede i forordet i rapporten. Men problemet er enda større enn forordet viser. Nesten halvparten av anslaget på 18 milliarder er kostnader knyttet til redusert arbeidseffektivitet hos personer med alkoholproblemer. I rapporten gjengis det at anslaget trolig er for høyt og at det er umulig å si hvor presist estimatet er. Når halvparten av estimatet på 18 milliarder kroner ledsages av slike kommentarer i rapporten blir det inntil videre uforsvarlig å bruke tallet 18 milliarder" ².

VBF viser videre til at utvalget referer til anslag fra SIRUS i 2001³ hvor man har beregnet økningen i alkoholforbruk ved reduksjon i prisene til svensk og dansk nivå, og anslått de tilhørende skadevirkningene. I en nylig publisert artikkel i Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift (2007) ⁴, konkluderes det imidlertid med at problemene knyttet til økt alkoholkonsum de siste årene, har vært lavere enn det de norske forskningsmiljøene tidligere har lagt til grunn. VBF registrerer at utvalget imidlertid ikke har valgt å vise til denne artikkelen i sin behandling av kostnadene knyttet til konsum av alkohol.

VBF registrerer at utvalget ikke har valgt å behandle de reelle erfaringene med avgiftsreduksjoner på alkohol i sin utredning. Empirien fra en rekke land (eks. Danmark 1994 og Sveits 1999) viser en faktisk nedgang i drikking hver gang alkoholavgifter reduseres, og at forholdet mellom konsum og pris derfor er betydelig mer kompliserte enn det flertallet i utvalget virker å legge til grunn for sitt forlag om å øke avgiftene. Vi viser ellers til vedlagte notat om totalkonsum og skadevirkninger av alkoholkonsum som ble oversendt utvalget fra foreningen i mai 2007.

Usikre anslag på uregistrert

Utvalget har i sin utredning pekt på at det i dag er knyttet stor usikkerhet til anslaget av det uregistrerte konsumet av alkohol. VBF deler denne vurderingen.

Foreningen viser imidlertid til at de empiriske erfaringene vi har med avgiftsreduksjonene på alkohol, sterkt indikerer at en økning i alkoholavgiftene vil ha liten betydning for totalkonsumet, men primært innebære at forbrukerne kjøper mer uregistrert på bekostning av det registrerte. For det norske samfunnet vil dette innebære tap av verdiskaping og provenyinntekter, samtidig som helseskadene knyttet til alkohol ikke blir påvirket nevneverdig.

¹ Dagsavisen 01.11.2004

² Dagsavisen 01.11.2004

³ Horverak, Norlund og Rossow (2001)

⁴ Ingeborg Rossow : Trends in alcohol consumption and alcohol-related harm in Norway around the turn of the millennium (2007) http://nat.stakes.fi/NR/rdonlyres/FC262251-CB5E-4814-A024-9B52A33A0405/0/NAT_Supplement_07_web.pdf

VBF

Vi registrerer at utvalget i sitt forslag ikke har vurdert konsekvensene som en avgiftsøkning vil få i forhold til reduksjon i arbeidsplasser og verdiskapning i Norge, men kun har valgt å se på de teoretiske provenyeffektene som en slik avgiftsøkning vil medføre. Mange tusen arbeidsplasser er i dag direkte knyttet til produksjon, salg og servering av alkoholholdige drikkevarer i Norge. Økt uregistrert konsum av alkohol vil være en trussel mot disse, og bidra til at arbeidsplasser og verdiskapning flyttes fra Norge og til våre naboland.

Sats på Vinmonopolet

VBF vil i denne sammenhengen fremheve den satsningen som Vinmonopolet nå gjennomfører for å øke antall polutsalg i distriktene. En ytterligere økning i uregistrert omsetning av vin og brennevin – som følge av økte alkoholavgifter - vil svekke det økonomiske grunnlaget for en slik satsning. Økte prisforskjeller mellom Vinmonopolet og tilsvarende statlige utsalg i Sverige og Finland, vil også kunne bidra til å svekke den folkelige oppslutningen om hele vinmonopolordningen.

Ny og uavhengig undersøkelse

VBF viser til at utvalget i sin utredning (kap. 9.3.3) uttaler at de ”ser imidlertid behovet for en ny uavhengig undersøkelse av omfanget av det uregistrerte forbruket av alkohol og tobakksvarer”. VBF støtter dette forslaget og forventer at Finansdepartementet iverksetter de nødvendige tiltak for å gjennomføre dette. VBF forventer videre at dette arbeidet blir delegert til en uavhengig forskningsinstitusjon fremfor SIRUS som har hatt ansvaret for slike undersøkelser frem til nå.

2. Omlegging av avgiften på vin

VBF er skuffet over at utvalget ikke har vurdert behovet for å foreta en omlegging av avgiften på svakvin. Foreningen vil derfor anmode om at Finansdepartementet tar denne saken videre i sin behandling av utredningen.

Bakgrunnen for VBFs anmodning er at den norske avgiftsmodellen for svakvin fortsatt avviker fra modellen i våre naboland, ved at norske myndigheter ilegger alkoholavgift etter alkoholstyrke, mens EU-landene i hovedsak ilegger alkoholavgift etter produksjonsmåte. De siste årene har Norge nærmet seg denne modellen, ved at det er innført brennevinsavgift på all brennevinsbasert drikke uavhengig av alkoholstyrke, slik som i EU. Den norske modellen for vinavgift gir mer byråkrati og kan gi mer grensehandel. VBF har derfor skissert en enkel omlegging som sterkt reduserer behovet for byråkrati og kontroll, kan bidra til å redusere grensehandelen med vin, og samtidig ivaretar statens helsehensyn og behovet for provenynøytralitet.

Forslaget til omlegging av avgiften på vin er vedlagt i brev til Finansdepartementet datert 9.2.07. Finansdepartementet har i sin korrespondanse med foreningen bedt om at denne saken spilles inn til utvalget og deres arbeid med å gjennomgå særavgiftene. Utvalget har altså ikke behandlet dette forslaget.

3. Tax free-handel

I kapittel 10.3.3 tar utvalget til orde for at tax free-kvoten for alkohol og tobakk bør oppheves. VBF mener at proveny-inntektene fra en eventuell oppheving av tax-free ordningen på alkohol må brukes til å redusere de norske alkoholavgiftene. VBF viser her til våre naboland

VBF

hvor en opphevelse av tax – free ordningen ble kombinert med avgiftsreduksjoner på alkohol og økte innførselskvoter for privatpersoner fra andre EU-land.

VBF har ved en rekke anledninger tatt til orde for økte ressurser til tollvesen og politi slik at disse er best mulig rustet til effektiv bekjempelse av ulovlig omsetning og innførsel av alkohol til Norge.

4. Avgifter på drikkevareemballasje

I kapittel 10.1.9 anbefaler et flertall i utvalget at "grunnavgiften på drikkevareemballasje fjernes". VBF støtter dette forslaget fra flertallet i utvalget og viser til at avgiften innebærer en uheldig diskriminering av importerte drikkevareprodukter.

Vedlegg

- Brev fra VBF til Finansdepartementet 09.02. 2007
- Brev fra VBF til særavgiftsutvalget 13.02.2007
- Brev fra VBF til særavgiftsutvalget 03.05.2007